

بررسی روند اشتغال بخش های مختلف اقتصادی ایران بعد از هدفمندی یارانه ها با استفاده از جدول داده- ستانده

عطاله رسولی زاده^۱، محمد رضا اکبری^۲

^۱سیستان و بلوچستان / پردیس بین الملل واحد چابهار، at.rasoolizadeh@gmail.com

^۲دانشگاه آزاد اسلامی/ واحد چابهار، akbari.reza66@yahoo.com

چکیده

یارانه با تحریف قیمت ها، مانع تخصیص بهینه منابع می شود و رشد اقتصادی را کاهش و از سوی دیگر با ایجاد کسری بودجه و افزایش هزینه های اجتماعی بر اقتصاد کشور آثار جبران ناپذیری بر جای می گذارد. یارانه انرژی در ایران رقم بالایی از تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص می دهد (حدود ۱۰ درصد) و کاهش یارانه های انرژی خواه ناخواه بر اشتغال بخش های اقتصادی اثر می گذارد که برآورد آن ها می تواند سیاست گذاران و برنامه ریزان را در اتخاذ تصمیم های صحیح راهنمایی کند. در مقاله حاضر اثر افزایش قیمت حامل های انرژی (بنزین، نفت سفید، گازوئیل، نفت کوره گازمیع، برق و گاز طبیعی) در فازهای اول (۱۳۸۹) و دوم (۱۳۹۳) هدفمندی یارانه ها در ایران اجرا شده با استفاده از جدول داده - ستانده ۱۳۹۰ بر روند اشتغال بخش های مختلف اقتصادی بررسی شده است. نتایج گویای آن است که در بخش های بنزین با متوسط ۷/۷۸- درصد، بخش کشاورزی با متوسط ۴/۵۴- درصد و بخش گازوئیل با متوسط ۳/۵۷- درصد، بیشترین کاهش اشتغال مشاهده شده است. و در بخش های زغال سنگ با متوسط ۴/۲۶ درصد، صنایع و معادن با متوسط ۲/۷۶ و آب و ساختمان با متوسط ۱/۸۶ درصد، بیشترین افزایش اشتغال مشاهده شده است. افزایش قیمت حامل های انرژی موجب می شود زغال سنگ جانشین این حامل ها شده و تولید و اشتغال در این بخش افزایش می یابد. همچنین صنایع با گران تر شدن انرژی تا حدّ ممکن ساختار خود را تغییر می دهند و سعی می کنند از نهاده های گران تر کمتر مصرف کنند و این موجب شده در بخش هایی مانند صنایع و معادن و افزایش اشتغال مشاهده شود.

واژه های کلیدی

یارانه، حامل های انرژی، اشتغال، جدول داده - ستانده

مقدمه

اقتصاد ایران با اجرای طرح هدفمندسازی یارانه ها درگیر تغییر و تحولات جدی خواهد شد و ماهیت پویای متغیرهای اقتصادی به گونه ای است که در طول زمان اثرات فراوانی بر سایر متغیرهای اقتصادی می گذراند. این تاثیرات در چارچوب مجموعه ای از روابط و رفتار متغیرهای اقتصادی و ساختارهایی شکل می گیرد که درون یک سیستم اقتصادی می تواند چگونگی حرکت، نحوه تأثیرگذاری و

تأثیرپذیری متغیرهای را تبیین و با شناخت کنش متقابل متغیرها، سیاست گذاران اقتصادی را قادر نماید تا با کنترل و هدایت برخی از آن ها، دیگر متغیرها را نیز تحت تاثیر قرار داده و به سطوح مورد نظر نزدیک نمایند (رجبی، ۱۳۸۴).

با توجه به اهمیت مسئله انرژی به دلیل محدود بودن آن، پایین بودن درجه جانشینی و بحران افزایش دمای کره زمین واز طرف دیگر اهمیت اشتغال در اقتصاد، در این تحقیق برآنیم تا تاثیر هدفمندسازی یارانه انرژی را بر اشتغال تحلیل کنیم.

اشتغال یکی از موضوعات مهم و زیر بنای کشورها است و شاخصی برای توسعه و رفاه ملت ها محسوب می شود. در کشور ما به سبب رشد سریع جمعیت و تحت تاثیر سیاست های نادرست جمعیتی در دهه گذشته، پدیده بیکاری نمایان تر شده است. گسترش پدیده بیکاری در کشورها، از جمله کشور ما دارای پیامدهای جدی اقتصادی سیاسی، فرهنگی و اجتماعی است. از این روست، که موضوع اشتغال در کشور ما، به موضوعی ملی مبدل شده و برنامه های توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور را متاثر می سازد. بررسی تبعات اجرای طرح هدفمندکردن یارانه ها در ایران، به دلیل وابستگی اقتصاد ایران به بخش نفت و گاز با اهمیت و ضروری است. لذا حذف یا اصلاح سیستم یارانه ها ضروری است که در این تحقیق اثر افزایش قیمت حامل های انرژی در فاز اول (سال ۸۹) و فاز دوم (سال ۹۳) هدفمندی یارانه حامل های انرژی (بنزین، نفت سفید، گازوئیل، نفت کوره، گازمیع، برق و گاز طبیعی) که در کشور اجرا شده بر روند اشتغال بخش های مختلف اقتصادی مورد بررسی قرار گرفته است. تاکنون مطالعات زیادی در رابطه با تحلیل ساختار اشتغال به وسیله جدول داده-ستانده انجام شده است که از جمله می توان به موارد زیر اشاره کرد.

فردریک نیوال و همکاران (۲۰۰۸) تاثیر سیاست سوخت اروپا بر اشتغال را در چهار چوب داده-ستانده مورد بررسی قرار دادند نتایج نشان دادند این سیاست ها حدود ۱۵-۱۰ درصد بر اشتغال تاثیر گذارند.

اسکات و همکاران (۲۰۰۸) نیز به بررسی برنامه های تکنولوژی ذخیره انرژی در ساختمان ها و اثر آن بر اشتغال آمریکا، درآمد و سرمایه گذاری پرداختند، نتایج نشان داد که تا سال ۲۰۳۰ این ذخیره انرژی، افزایش اشتغال تا بیش از ۴۴۶۰۰۰ شغل، افزایش دستمزد تا ۷/۸